

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİM ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN ULUSLARARASILAŞMA BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

THE EXAMINATION OF STUDIES IN HIGHER EDUCATION IN TURKEY IN THE
CONTEXT OF INTERNATIONALIZATION: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Hayri BARAÇLI¹- Alperen ŞAHİN² - Cem Çağrı DÖNMEZ³

Öz

Günümüzde yükseköğretimde uluslararasılaşma ülkeler açısından oldukça önemli bir yere sahiptir ve yükseköğretim sistemlerinin de temel bir unsurunu oluşturmaktadır. Uluslararasılaşma süreci, yükseköğretim kurumlarının sınırlarını aşarak uluslararası düzeyde iş birliği yapmalarını, uluslararası öğrenci ve öğretim üyesi akınına uğramalarını, uluslararası araştırma projelerine katılmalarını ve uluslararasılaşma stratejilerini benimsemelerini içermektedir. Uluslararası iş birlikleri açısından ele alınan bu çalışma, Türkiye'de yükseköğretim alanında yapılan çalışmaların uluslararasılaşma bağlamında değerlendirildiği bir inceleme sunmaktadır. Hem yükseköğretim alanındaki çalışmaların genel bilimsel bir haritasını sunmak hem de uluslararasılaşma açısından önemli değerlendirmelerde bulunmak amacıyla bibliyometrik analiz yönteminden faydalanılmıştır. 1986 ile 2022 yılları arasında yayınlanan toplam 1,897 makale bu analizin kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları, Türkiye'deki yükseköğretim alanının uluslararasılaşma konusunda olumlu bir seyir izlediğini göstermektedir. Ancak, literatürde uluslararasılaşma konusunda çok az spesifik çalışma olduğu görülmüştür. Az sayıda çalışma olması uluslararasılaşma hedeflerine planlı bir şekilde ilerlenmediğini göstermektedir. Bu, yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma potansiyelini tam olarak değerlendirmemiş olabileceğini düşündürmektedir. Yükseköğretimin uluslararasılaşmasının daha iyi anlaşılabilmesi ve daha etkili adımlar atılabilmesi için bilimsel çalışmaların artırılması oldukça önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Uluslararasılaşma, Faaliyet Yaklaşımı, Bilimsel Haritalama

Abstract

Internationalization in higher education is crucial for countries in the current environment and is a crucial component of higher education systems. The process of internationalization involves higher education institutions expanding their horizons to engage in international partnerships, luring foreign faculty and students, taking part in global research initiatives, and implementing internationalization policies. This study examines research done in the field of higher education in Turkey within the framework of internationalization, with a focus on international collaborations. It uses bibliometric analysis as a tool to provide both a thorough overview of academic works in the field of higher education and thorough evaluations in the context of internationalization. Within the framework of this investigation, 1,897 articles that were published between 1986 and 2022 were evaluated. The results of the study show that Turkey's higher education system is developing favorably in terms of globalization. However, it has been noted that the literature is lacking in particular studies on internationalization. A lack of anticipated progress toward internationalization objectives may be indicated by the scant number of research. This suggests that universities may not have used their potential for globalization to its fullest. For a better understanding of internationalization in higher education and for taking more effective action in this regard, there must be an increase in scientific studies.

Keywords: Higher Education, Internationalization, Activity Approach, Scientific Mapping

¹ Dr. Öğr.Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, hayri@yildiz.edu.tr,
Orcid: 0009-0001-5111-3975

² Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, İşletme Fakültesi, alperen.sahin@marun.edu.tr,
Orcid: 0000-0001-9563-6543

³ Doç. Dr, Marmara Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, cem.donmez@marmara.edu.tr,
Orcid: 0000-0003-3289-7134

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi:09.08.2023 – Kabul Tarihi: 03.11.2023

DOI:10.17755/esosder.1340136

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2024;23(89):282-304

Bu çalışma Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli bir makaledir.

This work is an open access article under [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)
(CC BY-NC 4.0).

1.GİRİŞ

Yükseköğretimde uluslararasılaşma, küresel anlamda yükseköğretim dünyasının giderek daha temel bir unsuru haline gelmektedir. Üniversitelerin uluslararası kurumlar arası ilişkilerinin artması, onların daha fazla uluslararası nitelik kazanmasına yol açmaktadır. Yükseköğretim sistemi, sosyal refahın artmasına katkıda bulunmanın yanı sıra, ülkelerin karşılıklı etkileşimleri sayesinde eskiyen bilgi çerçevelerini yenilemelerine, daha çoğulcu diyalog ortamları oluşturmalarına ve kültürler arasındaki entelektüel ve akademik etkileşimi artırmalarına da yardımcı olmaktadır. Son yıllarda, ülkelerin yükseköğretim alanındaki kapasitesini ve kalitesini artırmasıyla birlikte, küresel yükseköğretimde hızlı değişimler gözlenmekte ve öğrenciler için yeni alternatifler ortaya çıkmaktadır (Büyük, 2016, 161).

OECD'nin 2030 yılında dünyadaki yükseköğretimin geleceğini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmaya göre, yükseköğretim alanı kurumsal açıdan tamamen küreselleşmeyeceği; ancak artan oran ve yoğunlukta uluslararasılaşmanın güçlü bir eğilim haline geleceği vurgulanmaktadır. Öğrenciler ve öğretim üyelerinin farklı ülkelerde bulunan yükseköğretim kurumlarıyla daha fazla ilişkiye gireceği, akademik araştırmalarda uluslararası iş birliklerinin öneminin artacağı ve sınır-ötesi hareketliliğin yükseköğretimin ayrılmaz bir parçası haline geleceği öngörülmektedir (Büyük, 2016, 166).

Yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşması, ekonomilerin sürekli olarak küreselleşmesinin doğal ve kaçınılmaz bir sonucudur. Yükseköğretim kurumları artık uluslararasılaşan bir ekonomi için profesyoneller yetiştirmekle görevlendirilmektedir. Ayrıca, yabancı kurumların üst düzey eğitim hizmetleri sunabilmeleri için ulusal sınırların açılması, orta vadeli bir süreçte ülkeler için muhtemel bir gerçeklik haline gelmektedir. Bu gelişmelerin olası şekillerini anlamak ve ülkenin yükseköğretim sisteminin bu gelişmelere nasıl yanıt vereceğini veya etkileneceğini değerlendirmek gerekmektedir. Bu fenomenleri anlamak, bu konularda politika oluşturmak için önemli içgörüler ve rehberler gerekmektedir. Yerel yükseköğretim kurumlarının, giderek küreselleşen eğitim ortamında hedeflerini ve faaliyetlerini yeniden tanımlarken bu bilgilerden yararlanmaları gerekmektedir (Bernardo, 2003, 1).

Mevcut koşullar çerçevesinde Türkiye'de yükseköğretim alanında yapılan çalışmaların genel durumunun incelenmesi ve Türkiye yükseköğretimine yönelik akademik çalışmaların geçmiş ile bugününün analizinin yapılması Türk üniversitelerinin uluslararasılaşması ve yükseköğretim hizmetlerinin sunumu kapsamında izleyecekleri politikalar açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışma, Türkiye'deki yükseköğretimle ilgili araştırmaların bibliyometrik bir analizini sunmayı amaçlamaktadır. Bu analiz ile mevcut yükseköğretim literatürünün daha iyi anlaşılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, analiz sonuçlarına dayanarak, mevcut literatürün uluslararasılaşma çalışmaları açısından nasıl değerlendirilebileceğine yönelik tespitler aktarılmaktadır.

Analiz için kullanılan kaynaklar, Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinden sorgulanmış ve PRISMA akış şeması kullanılarak sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır. Daha sonra, analiz edilecek çalışma listesi, Biblioshiny paket programına aktarılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde, akademik yayınların genel durumu, yayın sayıları, yayınların hangi dergilerde yayımlandığı ve atıf alım düzeyleri gibi faktörler göz önünde bulundurulmuş ve önemli araştırma konuları ile bu konuların zaman içindeki değişiklikleri hakkında içgörüler sunulmuştur. Çalışmanın, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarının ulusal ve uluslararası düzeydeki etkilerinin anlaşılması, yükseköğretimdeki önemli araştırma konularının belirlenmesi ve gelişmekte olan trendlere ışık tutulması açısından faydalı bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

2. TEORİK ARKAPLAN

Yükseköğretimde uluslararasılaşma dünya çapında bir fenomendir (Byram, 2018, 148). Yükseköğretimdeki uluslararasılaşma kavramı ilk olarak Buchbinder (1993) tarafından Higher Education dergisinde yayınlanan bir makalede ortaya çıkmıştır ve o tarihten bu yana bu konuyla ilgili sayısız akademik makale ve kitap birçok akademik dergide yayınlanmıştır (Olcay ve Nasır, 2016, 289). Uluslararasılaşma, dünya çapında yükseköğretim politikalarının merkezi bir odak noktasıdır. Uluslararası ekonomide işlem gördüğünün farkında olan ülkeler, diğer toplumları ve kültürleri anlamının hem kendi başına değerli olduğunu hem de rekabet edebilmek için gerekli olduğunu kabul etmektedir. Uluslararasılaşma 21. yüzyılda herhangi bir yükseköğretim sistemi için zorunludur (Altbach ve de Wit, 1995, 10).

Birçok gelişmiş ülke, örneğin Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere ve Avustralya, uluslararasılaşma politikaları kapsamında yükseköğretim sistemlerini dünyanın farklı bölgelerine yayarak nitelikli iş gücü sağlama ve ülke refahını artırma amacıyla rekabetçi bir strateji olarak kullanmaktadır. İngiltere ve çeşitli Avrupa ülkeleri için bu durum özellikle önemli bir sebepken, ABD'de lisansüstü eğitim almak için gelen yabancı öğrenciler, ülkenin bilgi ve bilim alanındaki ilerlemesine katkı sağlayacak bir kaynak olarak görülmektedir (Şeremet, 2015, 27).

Cantwell ve Maldonado (2009), Altbach ve Knight'ın (2007) görüşleriyle uyumlu olarak, 21. yüzyılda küreselleşmenin etkisiyle politik, sosyal ve ekonomik faktörlerin eğitimi etkilediğini ve yükseköğretimde uluslararasılaşmanın bu duruma bir yanıt olduğunu belirtmektedirler (Olcay ve Nasır, 2016, 289). Küreselleşme, dünya genelindeki toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişimlerin bir sonucu olarak, yükseköğretim sistemlerinde de önemli bir dönüşümü beraberinde getirmiştir. Bu dönüşümün odak noktası olan uluslararasılaşma olgusu, üniversitelerin küresel düzeyde etkileşime girmesi, çeşitli kültürel, akademik ve araştırma faaliyetlerinde yer alması ve uluslararası boyutta rekabet gücü kazanması anlamına gelmektedir (Selvitopu ve Aydın, 2018, 804).

Akademik kurumlar uluslararası niteliktedir. Ortak bir tarihsel geleneğe bağlı olarak uluslararası sınırlar arasında bağlantılıdır. Araştırmaları kitaplar, dergiler ve giderek daha fazla veritabanı aracılığıyla dünya çapında ileten uluslararası bir bilgi ağı ile bağlantılıdır. Akademisyenler, disiplinleri ve uzmanlıkları oluşturan "görünmez bir kolej" in bir parçasıdır. Merkezdeki kurumlar ve bilim insanları doğrudan uluslararası ağda yer alırken, çevredekiler doğrudan katılım sağlamasa da doğrudan etkilenirler. Ticaret, bilim ve teknolojideki uluslararası ilişkilerin "rekabet gücü" için kritik olarak görüldüğü bir dünyada, akademi uluslararası rolü her zamankinden daha önemlidir (Altbach, 1989, 125).

Uluslararasılaşma kavramı, akademik literatürde farklı bakış açılarından ele alınmaktadır ve bu nedenle kesin bir ortak tanımından bahsetmek zordur (Hatakenaka, 2004, 3). Genellikle hareketlilik, yeterlik, kültürel yapı ve süreç olmak üzere dört ana yaklaşım, uluslararasılaşmayı açıklamak ve anlamak için kullanılmaktadır. Hareketlilik yaklaşımı, akademik hareketliliği, alan çalışmalarını, uluslararası öğrenci ve öğretim üyesi hareketlerini ve müfredat ile ilgili akademik etkinlikleri kapsamaktadır. Yeterlik yaklaşımı, bireylerin uluslararası düzeyde gelişimini destekleyen faaliyetlere odaklanırken; kültürel yapı yaklaşımında, üniversitelerin uluslararası etkinlikleri ve çeşitliliği destekleyen bir kültürel dönüşüm yaşaması vurgulanmaktadır. Son olarak, süreç yaklaşımı, uluslararasılaşmayı bir süreç olarak ele almakta ve yükseköğretim kurumlarının temel işlevlerine uluslararası, kültürel ve küresel bir boyut kazandırmaya odaklanmaktadır (Selvitopu ve Aydın, 2018, 804).

Yükseköğretimde uluslararasılaşma kavramını açıklarken, uluslararasılaşmayı çeşitli kurumsal politikaları, uluslararası, kültürlerarası etkinlikleri, araştırma, öğretim ve öğrenme hizmetlerini içeren bir entegrasyon süreci olarak tanımlayan klasik tanımı kullanmakta fayda

vardır (Bashir ve Mirza, 2019, 1). Uluslararasılaşma kavramı, üniversitelerin ve diğer yükseköğretim kurumlarının stratejik belgelerinde giderek daha fazla kullanılmaktadır ancak farklı süreçler, hedefler, yapısal faktörler, uygulama biçimleri ve istenen ve ulaşılabilir sonuçlarla karakterize edilmektedir (Conceição, 2020, 233). Uluslararasılaşma çoğu zaman çok yönlü bir kavram olarak görülebilmektedir (Sika ve Othoo, 2022, 170): Uluslararasılaşma kavramını karşılaştırmak ve objektif olarak değerlendirmek için uluslararasılaşmanın çalışma/egitim programları ve kursları, öğrencilerin kabulü, uluslararası personel / öğretim üyesi, mesleki ve genel yeterlilikler, altyapı ve kaynaklar (Koskey, 2013, 11) temel bileşenlerini içermesi gerekmektedir. Aynı zamanda üniversitelerin öğretim, araştırma ve hizmet arasında ayırım yapan üç temel işlevsel boyutuna göre de basitleştirilebilmektedir (Zolfaghar vd., 2009, 2).

Yükseköğretimin uluslararası hale getirilmesinin ardındaki gerekçelere ilişkin açıklamalar da farklılık gösterebilmektedir. Qiang (2003, 252), siyasi gerekçe (bir diplomasi aracı olarak yükseköğretim iş birliğinin yumuşak gücünü vurgulamaktadır), ekonomik gerekçe (yüksek öğretimin uluslararasılaşmasını açıklamak için insan sermayesi teorisinin mantığını uygulamaktadır. Ulusun uluslararası rekabet edebilirliği için ihtiyaç duyulan vasıflı insan kaynaklarına ve yabancı mezunların ülkenin ticari ilişkilerinin veya doğrudan ekonomik faydaların anahtarı olarak görüldüğü bir yatırımdır), akademik mantık (uluslararasılaşmayı, yüksek eğitim kalitesi ve kalkınmayı sağlamanın bir yolu olarak görmektedir) ve sosyal mantık (uluslararasılaşmayı bir ülkenin kültürünü ve dilini geliştirmeye yönelik bir strateji olarak görülmektedir) şeklinde dört grupta ele almaktadır (Tong, 2021, 384).

Eğitim faaliyetleri aslında ekonomik bir eylem değildir, ancak küreselleşen dünyada eğitim sektöründen elde edilen gelirler dikkate alındığında ülkeler açısından doğru istatistiklerin tutulmasında fayda vardır (Büyük, 2016, 163). Yükseköğretimdeki uluslararasılaşmanın mevcut eğilimleri, elit üniversitelerin dünya sıralamaları tarafından teşvik edilen, uluslararası öğrencilere yönelik artan ticarileşmeyi ve yoğun rekabeti beraberinde getirmiştir (Pike, 2012, 133). Yurtdışına öğrenci göndermenin beyin göçü açısından olumsuz etkileri ve ekonomik anlamda bir cari açık kalemi oluşturması gerçeği göz ardı edilmemelidir. Özellikle Avrupa ve Amerika merkezli eğitimlerin maliyetleri düşünüldüğünde, bu durumun ciddiyetle ele alınması gereken bir resmi ortaya koyduğu görülmektedir (Büyük, 2016, 163).

Hem küresel eğitim hem de uluslararası eğitim, uluslararasıçılık ve küresel topluluk kavramlarını milli eğitim sistemlerinde teşvik etmeyi amaçlayan hareketlerdir, ancak farklı geçmişlere sahiptirler. İlki, temel düzeyde bir halk hareketi olarak, neoliberalizmin etkilerine karşı mücadele etmekte zorlanırken, ikincisi, uluslararası öğrenci hareketliliğinden gelen gelirlerin birçok gelişmiş ülkede kamu finansmanının azalmasını dengelemesiyle pazar odaklı bir dönemde gelişmiştir (Pike, 2012, 133).

Yükseköğretimde uluslararasılaşma oldukça geniş kapsamlı bir süreçtir ve farklı yöntemlerle gerçekleşmektedir. Knight (2004), yükseköğretimde uluslararasılaşmayı, üniversitelerin eğitim, araştırma ve hizmet fonksiyonlarına uluslararası veya kültürler arası bir boyutun dahil edilmesi olarak tanımlamaktadır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Batı Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan yeni programlar ve müfredatlar, diğer ülkelerde uyarlanırken uluslararası üniversite derecelendirmelerinde üst sıralarda yer alan birçok üniversite, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yerel kampüsler açmak veya ikili programlar gerçekleştirmektedir (Olçay ve Nasır, 2016, 289).

Uluslararasılaşma ve küreselleşme, neredeyse aynı unsurları, stratejileri ve yöntemleri içeren, birbiriyle yakından ilişkili iki terimdir. Yüksek öğrenimin uluslararasılaşması, küresel ve ulusal sorunları dikkate alan bir stratejidir. Üniversiteler, ulusal hükümet tarafından desteklenen, düzenlenen ve yönetilen ulusal kurumlar olarak görülmektedir. Üniversiteler

gelişmekte olan ülkelerin ekonomisi ve küresel ekonomik ilerleme için kritik öneme sahiptir. Yükseköğretimin uluslararasılaşması, rekabetin giderek arttığı bir dünyada eğitim kalitesini artırmaya yönelik bir stratejidir ve küreselleşme olmadan gerçekleşmemektedir (Ying, 2021, 130).

21. yüzyılda uluslararasılaşma süreçleri ve kavramın kendisi son derece karmaşık ve heterojen bir hale gelmiştir (Rakšnys ve Žilinskienė, 2023, 47). Karmaşıklık geçmişten süregelen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacılar konuyla ilgili yaşanan karmaşıklığı ortadan kaldırmak amacıyla ile geçmişte çeşitli çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu çalışmalar içerisinde Knight'ın çabaları oldukça dikkat çekmektedir.

Knight uluslararasılaşmayı, insanlar (yurt dışında değişim ve eğitim de dahil olmak üzere öğretim personelinin ve öğrencilerin hareketliliği), programlar(bir ülkeden diğerine eğitim programı hareketliliği), sağlayıcılar(eğitime erişim sağlayan kurumlar), hizmetler ve projeler(çeşitli işbirliği biçimleri, araştırmaya yönelik veya eğitim veren araştırma enstitüleri, müfredat geliştirme, kalite yönetimi uygulamaları) (Ennew ve Yang, 2009, 24) şeklinde sınıflandırmış ve uluslararasılaşma sürecinin anlaşılması konusundaki karmaşıklıkları önlemeye çalışmıştır. Sonrasında ise çalışmalarını genişletmiş ve yükseköğretim alanındaki genel uluslararasılaşma faaliyetlerine yönelik süreç, faaliyet, yetkinlik ve organizasyonel yaklaşım şeklinde dört özel yaklaşım öne sürmüştür (Knight, 1994, 4).

Knight'ın dörtlü yaklaşımı literatürde yoğun olarak kullanılmaktadır. Faaliyet yaklaşımı, akademik hareketliliği, alan çalışmalarını, uluslararası öğrenci ve öğretim üyesi hareketlerini ve müfredat ile ilgili akademik etkinlikleri kapsamaktadır. Yetkinlik yaklaşımı, bireylerin uluslararası düzeyde gelişimini destekleyen faaliyetlere odaklanırken; Organizasyonel yaklaşımda ise üniversitelerin uluslararası etkinlikleri ve çeşitliliği destekleyen bir kültürel dönüşüm yaşaması vurgulanmaktadır. Son olarak, süreç yaklaşımı, uluslararasılaşmayı bir süreç olarak ele almakta ve yükseköğretim kurumlarının temel işlevlerine uluslararası, kültürel ve küresel bir boyut kazandırmaya odaklanmaktadır (Ghani vd., 2022, 2; Hover, 2016: 43; Qiang, 2003, 250; Hallsén ve Nordin; 2020, 155; Selvitopu ve Aydın, 2018, 804; Sharipov, 2020, 132; Uymaz, 2023, 120; Ying, 2021, 130).

Türkiye'de uluslararasılaşma olgusu, kamu politikaları ve stratejik belgelerde de önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin, Türkiye'nin Onuncu Kalkınma Planı ve Hükümet Programı, yükseköğretim alanında uluslararasılaşma konusunu öncelikli hedefler arasında göstermektedir. Bu bağlamda, Türk yükseköğretim sistemi, özerklik, performans odaklılık, ihtisaslaşma ve çeşitlilik ilkeleri çerçevesinde kalite odaklı rekabetçi bir yapıya dönüştürülmeyi hedeflemektedir. Bu süreçte, yükseköğretim kurumlarının uluslararası öğrenci ve öğretim üyelerini çekici hale getirmesi ve çeşitli uluslararası etkinliklerde daha aktif rol alması amaçlanmaktadır (Selvitopu ve Aydın, 2018, 804).

Ancak, Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma konusunda yapılan çalışmaların sayısı henüz yeterli düzeyde değildir. Son yıllarda artan ilgi ve farkındalıkla birlikte, üniversitelerin uluslararasılaşma süreçlerini daha sistematik ve stratejik bir şekilde ele alan araştırmaların artması beklenmektedir. Uluslararasılaşmanın önemi ve etkileri, Türk yükseköğretiminin uluslararası öğrenciler açısından büyüyen bir hedef pazar olma potansiyelini de göstermektedir. Bu nedenle, üniversitelerin uluslararasılaşma süreçlerine yönelik politika ve stratejilerin geliştirilmesi, bürokratik süreçlerin kolaylaştırılması ve uluslararası iş birliklerinin artırılması gibi konular üzerinde daha fazla odaklanmak gerekmektedir (Selvitopu ve Aydın, 2018, 804).

Son on yılda uluslararası yükseköğretim alanı dramatik bir şekilde değişmiştir. Öğrenciler arasındaki hareketlilik artmış ve üniversiteler, şube kampüsler, uzaktan eğitim ve karma eğitim yaklaşımlarıyla yükseköğretim programlarını sınır ötesinde sunmaya başlamıştır.

Yeni kamu ve özel sağlayıcılar küresel yükseköğretim alanına girmiştir (Olcott, 2009, 1). Küreselleşme ve hızlı teknolojik gelişmeler, üniversiteleri diğer yükseköğretim kurumlarıyla sadece iş birliği yapmakla kalmayıp yeni kapasiteler oluşturmaya zorlamaktadır. Bu bağlamda, yükseköğretimde uluslararasılaşma sadece ekonomik bir hedef değil, aynı zamanda birçok ülkede yükseköğretim kalitesini artırmak ve bilgi üniversiteleri olma yolunda yeni modeller geliştirmek için önemli katkılarda bulunmaktadır (Olcay ve Nasır, 2016, 296).

Yükseköğretim kurumu yöneticileri için uluslararasılaşmanın ulusal düzeyde politikalar ve stratejik planlarla belirlenmesi oldukça önemlidir. Türkiye, coğrafi konumu ve her geçen yıl artan, çeşitlenen yükseköğretim kurumlarıyla özellikle bölge ülkeleri için önemli bir uluslararası yükseköğretim potansiyeline sahiptir. Yükseköğretim kurumu yöneticilerinin perspektifinden Türkiye, çeşitlilik açısından belirgin bir uluslararası öğrenci profiline sahiptir ve bu durum, gelecekte toplam uluslararası öğrenci sayısını artırmak için bir avantaj olarak değerlendirilebilir. Bu çalışma, Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerin akademik bölümler ve dereceler bazında daha geniş bir perspektif ile değerlendirildiği gelecek çalışmalarla birlikte, kapsamlı uluslararasılaşma politikalarının oluşturulmasına zemin hazırlayacaktır ve bu açıdan faydalı olacaktır (Olcay ve Nasır, 2016, 296).

Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma, hükümet, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve sivil toplum kuruluşları düzeyindeki çalışmalarla desteklenmekte ve uluslararasılaşmanın önemi giderek daha fazla vurgulanmaktadır. Önümüzdeki dönemde, uluslararasılaşma sürecinin daha stratejik bir şekilde ele alınması ve üniversitelerin uluslararasılaşma konusunda daha ileri adımlar atması, Türk yükseköğretiminin küresel düzeyde daha rekabetçi ve etkili hale gelmesine katkı sağlayacaktır (Selvitopu ve Aydın, 2018, 804).

Uluslararasılaşma, yükseköğretim alanında giderek daha önemli bir rol oynamakta ve dünya genelinde yükseköğretim sisteminin temel bir parçası haline gelmektedir. Bu süreç, yabancı üniversitelerin üst düzey eğitim fırsatları sunabilmesi için ulusal sınırların aşılmasını gerektirmekte olup, yakın gelecekte birçok ülkenin karşılaşabileceği bir gerçeklik haline olarak karşımıza çıkmaktadır (Bernardo, 2003, 1; Olcott, 2009, 1).

Yirmi yıl önce Bernardo tarafından ifade edilen bu durum günümüzün gerçekliği olarak halihazırda etkinliğini korumaktadır. Üniversitelerin uluslararası kurumlar arası ilişkilerinin artması, onların daha fazla uluslararası nitelik kazanmasına yol açmıştır. Yükseköğretim sistemi, sosyal refahın artmasına katkıda bulunmanın yanı sıra, ülkelerin karşılıklı etkileşimleri sayesinde eskiyen bilgi çerçevelerini yenilemelerine, daha çoğulcu diyalog ortamları oluşturmalarına ve kültürler arasındaki entelektüel ve akademik etkileşimi arttırmalarına da yardımcı olmaktadır (Aydın, 2022, 712; Büyük, 2016, 161; De Wit, 2019, 11; Gündoğdu vd., 2016, 39; Şahin, 2022, 553; Şahin ve Eriçok, 2023, 1917; Uymaz, 2023, 119; Yöntem ve Mazman, 2023, 39).

Uluslararasılaşmanın önemi ve etkileri, Türk yükseköğretiminin uluslararası öğrenciler açısından büyüyen bir hedef pazar olma potansiyelini de göstermektedir. Üniversitelerin uluslararasılaşma süreçlerine yönelik politika ve stratejilerin geliştirilmesi, bürokratik süreçlerin kolaylaştırılması ve uluslararası iş birliklerinin artırılması gibi konular üzerinde daha fazla odaklanmak gerekmektedir (Selvitopu ve Aydın, 2018, 804).

Uluslararası politikalarda farkındalığı artırma ve eğitimi küresel bir politika girişimine entegre etme çabaları ile daha iyi ve sürdürülebilir bir gelecek yaratmak hedeflenmektedir. Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Eğitim ve Becerilerin Geleceği 2030 raporu, ülkelerin günümüzün hızla değişen dünyasında küresel olarak yetkin öğrenciler yetiştirebilmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır (Ghani vd., 2022,1). Rapor, ilerleyen yıllarda, artan oran ve yoğunlukta devam eden uluslararasılaşmanın daha da güçlü bir eğilim haline geleceğini vurgulamaktadır. Ayrıca, öğrenciler ve öğretim üyelerinin farklı ülkelerde

bulunan yükseköğretim kurumlarıyla daha fazla ilişkiye gireceği, akademik araştırmalarda uluslararası iş birliklerinin öneminin artacağı ve sınır-ötesi hareketliliğin yükseköğretimin ayrılmaz bir parçası haline geleceği yönünde öngörülerini içermektedir (OECD, 2019).

Uluslararasılaşma, bir ülkenin ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet gücüne katkı sağlayabilecek önemli bir etken olarak kabul edilmektedir. Nitelikli mezunların yetiştirilmesi ve dünya çapında tanınmış araştırmaların yapılması, bir ülkenin ekonomik kalkınması ve uluslararası itibarı için kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, yükseköğretimde uluslararasılaşma, gün geçtikçe daha fazla vurgu kazanmaktadır ve üniversiteler için uluslararasılaşma stratejileri oluşturmak, gelecekteki başarıları açısından temel bir zorunluluk haline gelmektedir.

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki yükseköğretim konulu çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmektir. Çalışma kapsamında yükseköğretim literatürü ile ilgili bilgiler derlenerek mevcut durumun bir özeti sunulmuştur. Ayrıca, analiz sonuçlarına dayalı olarak mevcut çalışmaların durumu uluslararasılaşma bağlamında değerlendirilmiştir. Bu analizin temel odak noktaları şu şekildedir;

- **Yükseköğretim konulu akademik yayınların durumu:** Çalışma, Türkiye'deki yükseköğretimle ilgili akademik yayınların genel profilini sunmaktadır. Bu profilde, yayın sayıları, hangi dergilerde yayınlandığı ve ne kadar sık atıf aldığı gibi faktörler ele alınmıştır.
- **Önemli araştırma konuları:** Analiz, yükseköğretim alanında öne çıkan ve sıkça araştırılan konuları ortaya çıkarmıştır. Tespit edilen konular, yükseköğretimdeki araştırma ilgi alanlarını göstermektedir.
- **Konuların zaman içindeki değişimi:** Çalışmada ayrıca yükseköğretimle ilgili araştırma konularının zaman içindeki değişimleri incelenmiştir. Zamana göre araştırma konularının tespiti yükseköğretim alanındaki gelişen trendlerin ve değişen önceliklerin açıkça görülebilmesine olanak tanımaktadır.

Çalışmada yürütülen analiz, Türkiye'deki yükseköğretim alanındaki araştırmaların mevcut durumunu anlamamıza ve bu alandaki gelecekteki araştırma yönlerini belirlememize yardımcı olacaktır. Bu bilgilerin, politika yapıcılar ve karar vericiler için önemli bir kaynak olarak hizmet ederek uluslararasılaşma bağlamında yükseköğretim politikalarının oluşturulması ve iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Şeffaf ve eksiksiz raporlama, iyi araştırmanın temel bir bileşenidir; okuyucuların araştırmanın yürütülmesi ve güvenilirliği ile ilgili temel konuları yargılamasına olanak tanımaktadır. Ayrıca bir çalışmanın tekrarlanabilirliğini belirlemek için kritik öneme sahiptir. Sistemik incelemeler, araştırmanın eksiksiz ve şeffaf bir şekilde raporlanmasına yardımcı olmaktadır (Onofre vd., 2021, 1). Okuyucuya en verimli sonuçları sunabilmek adına çalışmada bibliyometrik analize tabi tutulacak çalışmalar belirlenirken PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) akış şeması kullanılmış ve ilgili veri tabanında yürütülen taramalar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. PRISMA Bildirimi, yazarların ne yapıldığını ne bulunduğunu ve inceleme protokolü söz konusu olduğunda ne yapmayı planladıklarını en iyi şekilde açıklamalarına yardımcı olan bir yol haritasıdır (Page vd., 2021, 8).

Bibliyometrik analiz, son yıllarda yürütülen araştırmalarda büyük bir popülerlik kazanmıştır. Akademisyenler bibliyometrik analizi, makale ve dergi performansında, iş birliği modellerinde ve araştırma bileşenlerinde ortaya çıkan eğilimleri ortaya çıkarmak ve mevcut literatürde belirli bir alanın entelektüel yapısını keşfetmek gibi çeşitli nedenlerle kullanmaktadırlar (Donthu vd., 2021, 285).

Bibliyometrinin kullanımı giderek tüm disiplinlere yayılmaktadır. Ampirik katkılara yapılan vurgunun hacimli, parçalı ve tartışmalı araştırma akışları ürettiği bir zamanda bilim haritalaması için özellikle uygundur. Bilimsel haritalama karmaşık ve hantaldır, çünkü çok adımlıdır ve çoğu zaman mutlaka ücretsiz olması gerekmeyen çok sayıda ve çeşitli yazılım araçları gerektirmektedir. Yazılım araçlarını organize bir veri akışına entegre eden otomatikleştirilmiş iş akışları oluşturulmuş olsa da analizleri daha hızlı ve etkin bir biçimde gerçekleştirmeye yardımcı araçlar gerekmektedir. Çalışmada amaçlanan bibliyometrik analizin doğru bir biçimde aktarılabilmesi için analize yardımcı bir araç olarak geliştirilen R programlama dili temelinde oluşturulmuş Biblioshiny (Aria ve Cuccurullo, 2017, 959) isimli açık kaynak kodlu paket program kullanılmıştır.

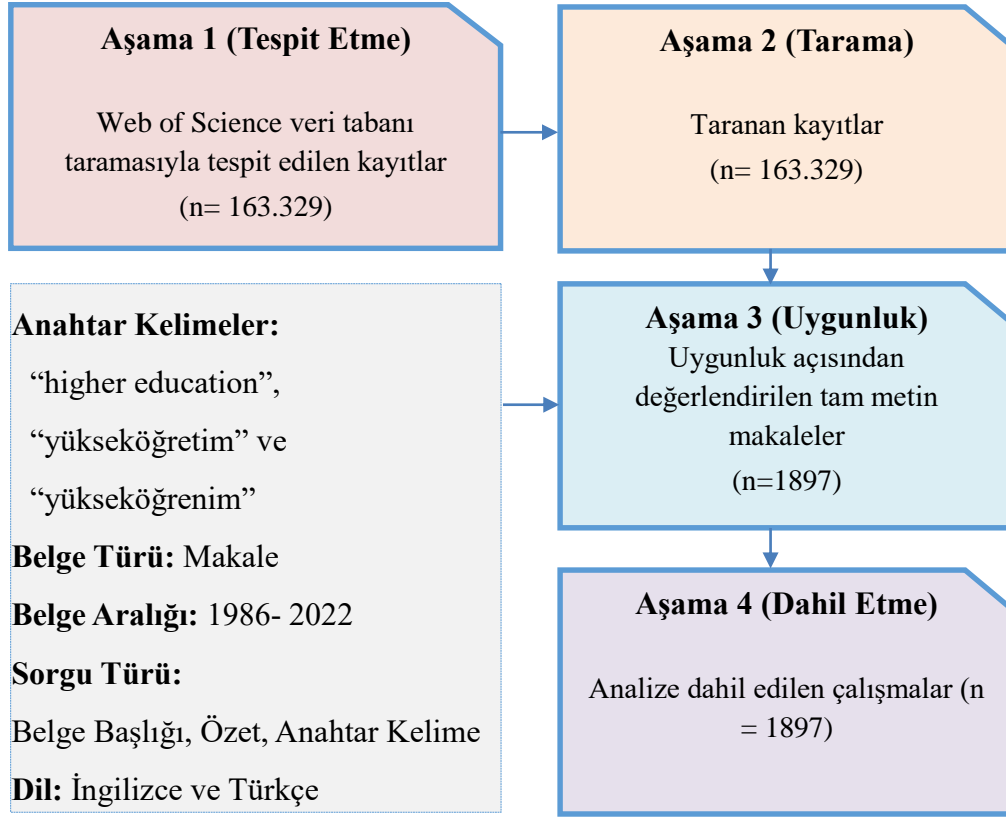
Bibliyometrik analiz, büyük hacimli yapılandırılmamış verileri titiz yöntemlerle anlamlandırarak, kümülatif bilimsel bilgiyi ve iyi kurulmuş alanların evrimsel nüanslarını deşifre etmek ve haritalamak için yarar sağlamaktadır. İyi yapılmış bibliyometrik çalışmalar, bir alanı yeni ve anlamlı şekillerde ilerletmek için sağlam temeller oluşturabilmektedir. Akademisyenlere; tek noktadan genel bir bakış elde etme, bilgi boşluklarını belirleme, araştırmalar için yeni fikirler türetilmesi ve alana amaçlanan katkıları sunabilme imkânı tanımaktadır (Donthu vd., 2021, 285).

3.3. Verilerin Toplanması, Seçim Kriterleri ve Analiz

Mevcut araştırmada, sistematik tarama esnasında ilgili çalışmaları belirlemek için sıklıkla tercih edilen PRISMA protokolü (Moher vd., 2009, 264) göz önünde bulundurulmuştur. İncelenecek çalışmalar belirlenirken, daha fazla sayıda yayına ulaşabilmek için arama belirli dergiler seçilerek değil, veri tabanları üzerinden yapılmıştır. Çalışmada Web of Science veri tabanı kullanılması tercih edilmiştir. Web of Science veri tabanı 10.000'in üzerinde dergiyi içermektedir. Dergilerden, konferanslardan, raporlardan, kitaplardan ve kitap serilerinden toplanan farklı bilgileri içeren yedi farklı atıf veri tabanından oluşmakta ve araştırmacılara doküman türü bakımından geniş olanaklar sunmaktadır (Chadegani vd., 2013, 19).

WoS'ta makaleler, kitaplar, tezler, bildirimler, raporlar vb. doküman türlerini bibliyometrik özellikler açısından incelemek mümkündür. İncelemenin WoS'ta gerçekleştirilmesinin gerekçeleri, ilgili veri tabanının akademik çevreler tarafından saygın atıf dizinleri olarak görülen Science Citation Index (SCI), Science Citation Index Expanded (SCIE), Social Sciences Citation Index (SSCI), Arts & Humanities Citation Index (A&HCI) gibi dizinleri kapsamaması ve geniş bir alanyazın üzerinden araştırma yapmaya olanak sağlamasıdır (Şeref ve Karagöz, 2019, 214).

Konuyla ilgili çalışmaların belirlenmesi sürecinde veri tabanında herhangi tarih sınırı belirtilmeden (15 Temmuz 2023) tarihi itibarı ile), başlık, özet ve anahtar kelimelerde "higher education", "yükseköğretim" ve "yükseköğrenim" kelimelerinin var olma durumuna göre arama yapılmıştır. Aramalarda, yayın türü makale, dil İngilizce ve Türkçe, bölge de Türkiye olarak seçilmiştir. Yapılan tarama sonucunda 163.329 çalışmaya ulaşılmıştır. İlgili tespit etme, tarama, uygunluk ve dahil etme süreçlerinin ardından 1897 çalışma ile analiz gerçekleştirilmiştir. Kaynak belirleme sürecini içeren PRISMA akış şeması Şekil 1'de aktarılmıştır.

Şekil 1. Analize konu olan çalışmaların seçilmesi **Kaynak:** PRISMA (Liberati vd., 2009)

Bibliyometrik analizin yapılacağı kaynaklar belirlendikten sonra R Studio yazılımı üzerinde kullanıma sunulan Biblioshiny paket programı ile analiz gerçekleştirilmiştir. Biblioshiny, bibliyometrik verilerin etkili bir şekilde analiz edilmesine yardımcı olan bir R paketidir. Paket, verilerin görselleştirilmesi, istatistiksel analizlerin yapılması ve sonuçların raporlanmasını sağlamaktadır.

4. BULGULAR

Bu bölümde bibliyometrik analize konu olan 1897 çalışmaya ait genel özellikler, yıllara göre dağılım, en çok atıf alan yazarlar, yükseköğretim konusunda en fazla yayına sahip olan üniversiteler ve günümüze kadar olan süreçte konuyla ilgili olarak en fazla çalışılan kavramlara ait bulgular aktarılmıştır. Aktarılan tablo ve şekillerin kaynağı Biblioshiny paket programında yürütülen analizin çıktılarıdır. Yazarlar tarafından çalışmaya uygun şekilde düzenlenmiştir. Analiz sonuçlarına yönelik genel bilgiler Tablo 1 üzerinde yer almaktadır.

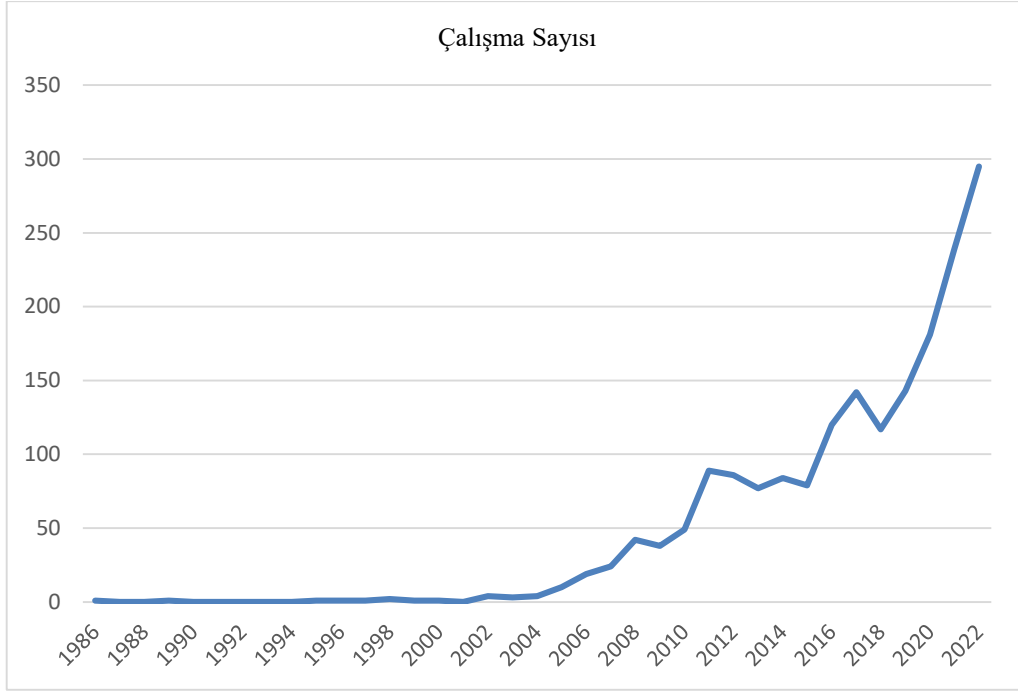
Tablo 1. Çalışmalara yönelik genel bilgiler

Açıklama	Değerler
GENEL BİLGİLER	
Zaman Aralığı	1986:2022
Dergiler	818
Makaleler	1897
Yıllık Büyüme Oranı %	10,7
Ortalama Makale Yaşı	6,06
Makale Başına Ortalama Atıf	8,151
Toplam Referans Sayısı	73658
MAKALE İÇERİKLERİ	
Yazar Anahtar Kelimeleri	5048
Toplam Yazar Sayısı	5416
Tek Yazarlı Çalışma Sayısı	437
Makale Başına Ortak Yazarlık Oranı	3,48
Uluslararası İş birliği Oranı %	19,19

Tablo 1 yükseköğretim konusunda yapılan çalışmalara yönelik genel bulguları içermektedir. Çalışmaların 1986'dan 2022'ye kadar olan bir dönemi kapsadığı göz önüne alındığında, yükseköğretim konulu araştırmalarda ciddi bir süreklilik olduğu ve bu alandaki ilginin devam ettiği görülmektedir. 818 farklı kaynaktan yayınlanmış 1897 makale, yükseköğretim konusunun geniş bir yelpazede incelendiğini göstermektedir. Bu, farklı yönleri ve alt konuları kapsayan bir literatürün varlığını işaret etmektedir.

Ortalama makale yaşı 6,06 yıl olarak belirlenmiştir. Yükseköğretim konusundaki çalışmaların genellikle yakın tarihli olduğunu ve güncel gelişmelere odaklandığını, her makaleye ortalama 8,151 atıf yapılması, bu çalışmaların yükseköğretim alanında önemli katkılarda bulunduğunu ve diğer araştırmacılar tarafından sıkça referans yapıldığını göstermektedir.

437 tek yazarlı çalışma mevcuttur. Yükseköğretimle ilgili Türkiye literatürü çalışmaları genellikle çok yazarlı iş birliklerini içermektedir. %19,19'lük uluslararası iş birliği oranı yükseköğretimin uluslararasılaşması kapsamında Knight'ın öne sürmüştüğü faaliyet yaklaşımı açısından oldukça olumludur.

Şekil 2. Çalışmaların yıllara göre dağılımı

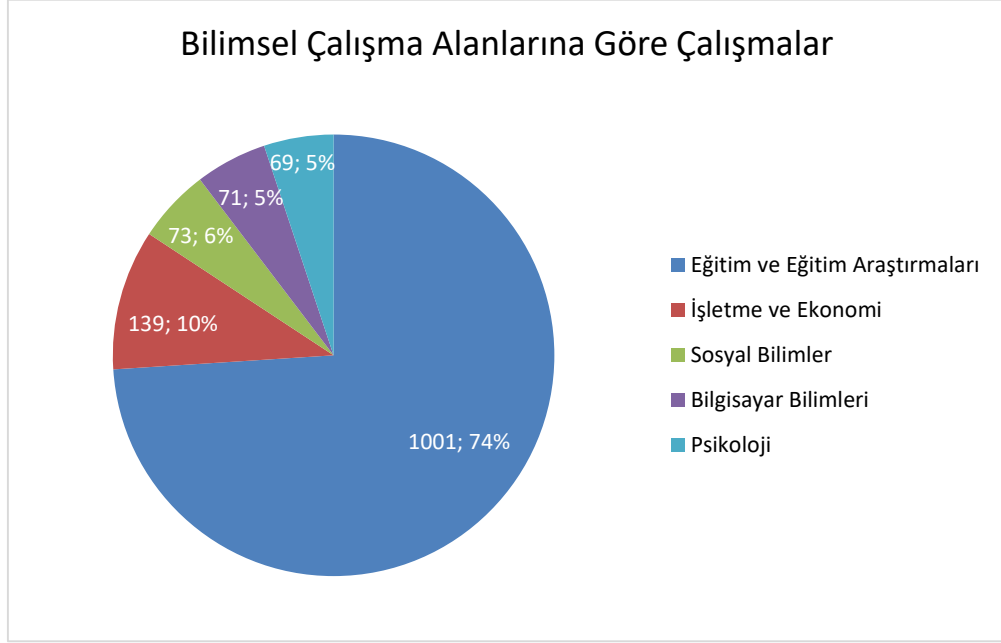
1986'dan 2001'e kadar olan dönemde çalışma sayıları genellikle düşüktür. İlgili yıllarda yükseköğretim alanında yapılan araştırmaların henüz yaygınlaşmaya başladığı ve sınırlı sayıda çalışma gerçekleştirildiği söylenebilir. 2004'ten itibaren çalışma sayılarında belirgin bir artış olduğu grafikte görülebilmektedir. Konuyla ilgili çalışmaların yukarı yönlü artan eğilimi devam etmektedir. Giderek artan çalışma sayıları, yükseköğretim alanında yapılan araştırmaların güncelliğini koruduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Çalışmaların yayınlandığı kaynaklar

Kaynak	Çalışma Sayısı
Yükseköğretim Dergisi	121
Eğitim ve Bilim	56
Turkish Online Journal of Distance Education	47
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	46
Eurasian Journal of Educational Research	38
Education and Information Technologies	21
Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri	21
Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi	19
Educational Sciences-Theory & Practice	15
Frontiers of Architectural Research	15

Tablo 2 yükseköğretim konulu makale çalışmalarının en sık yayınlandığı kaynakları göstermektedir. Araştırmacılar çalışmalarını yayınlamak için genel olarak bu dergileri tercih

etmektedirler. Yükseköğretim Dergisi, Türkiye'deki yükseköğretim alanındaki çalışmaların en fazla yayınlandığı dergi olarak dikkat çekmektedir. Dergide toplamda 121 çalışma bulunmaktadır. Yükseköğretim Dergisi'nin Türkiye'deki yükseköğretim araştırmacıları için önemli bir yayın platformu olduğunu söylemek mümkündür.

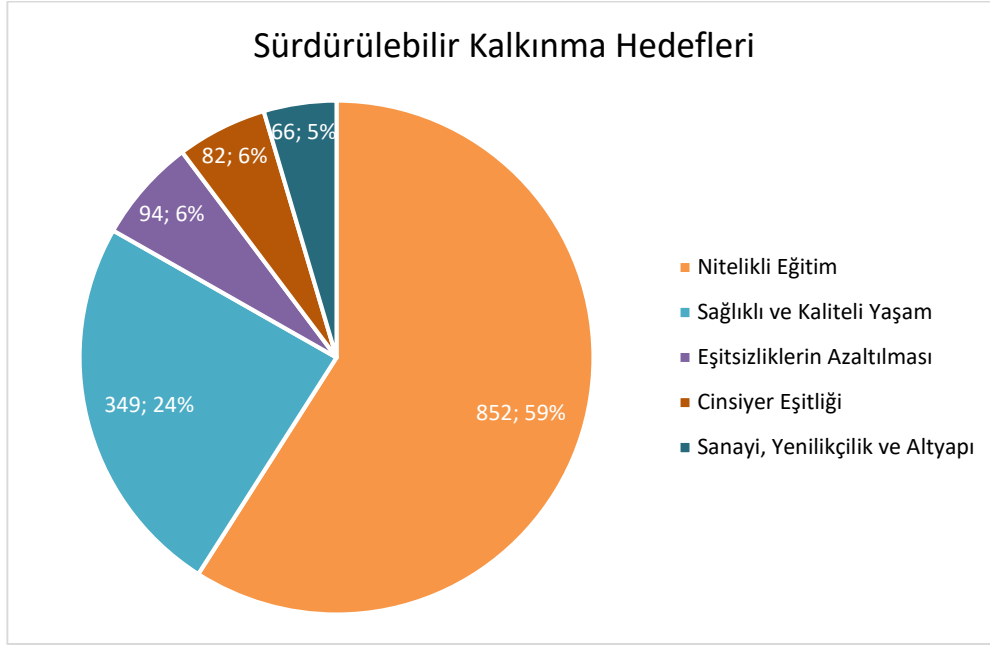

Şekil 3. Çalışmaların bilimsel çalışma alanlarına göre dağılımları

Şekil 3 yükseköğretim konulu çalışmaların bilimsel alanlara göre dağılımlarını göstermektedir. Eğitim ve Eğitim Araştırmaları alanında yapılan çalışmaların sayısı 1001 olup tüm çalışmaların %74'ünü kapsamaktadır. Türkiye'deki yükseköğretim çalışmalarının büyük bir kısmının bu alanda gerçekleştirildiği görülmektedir. Alanda yapılan çalışmalar, eğitim sistemleri, öğretim yöntemleri, öğrenci başarısı, öğretmen eğitimi gibi konuları kapsamaktadır. En çok çalışmanın yapıldığı önde gelen diğer alanlar ise İşletme ve Ekonomi, Sosyal Bilimler, Bilgisayar Bilimleri ve Psikolojidir.

İşletme ve Ekonomi alanları 139 çalışma ile Eğitim Bilimlerinden sonra en çok çalışmanın yapıldığı alanlar olarak karşımıza çıkmakta ve tüm çalışmaların %10'unu kapsamaktadır. Yürütülen çalışmalar genellikle üniversite yönetimi, eğitim finansmanı, pazarlama ve rekabet, öğrenci deneyimi, iş birliği ve işletme eğitimi, eğitim teknolojisi, sosyal sorumluluk, kariyer gelişimi, uluslararasılaşma ve yöneticilik gibi konular üzerinedir. Bu alanlarda yapılan çalışmalar, yükseköğretim kurumlarının daha etkili yönetimi, öğrenci memnuniyeti artırma, iş dünyası ile daha yakın işbirliği ve sürdürülebilirlik gibi konularda katkı sağlayabilir.

Sosyal bilim alanlarında yapılan çalışmaların sayısı 73 olarak belirlenmiştir. Çalışmaların toplam çalışma sayısı içindeki oranı %6'dır. Çalışmalar toplumun sosyal yapıları, davranışları, kültürü, siyaseti gibi konuları incelemektedir. Bilgisayar bilimleri alanında yapılan çalışmaların sayısı 71 olarak belirlenmiştir. Çalışmaların toplam çalışma sayısı içindeki oranı ise %5'tir. Bilgisayar bilimleri alanı, bilgisayar yazılımı, donanımı, ağları, yapay zekâ gibi konuları ele almaktadır. Teknolojinin hızla geliştiği bir dönemde bilgisayar bilimleri alanındaki çalışmaların önemi artmaktadır. Psikoloji alanında yapılan çalışmaların sayısı 69 olarak belirlenmiştir. Çalışmaların toplam çalışma sayısı içindeki oranı ise %5'tir. Psikoloji, insan davranışını ve zihinsel süreçleri inceleyen bir bilim dalıdır. Yapılan çalışmalar, bilişsel psikoloji, klinik psikoloji, sosyal psikoloji gibi konuları kapsamaktadır.

Şekil 4. Çalışmaların sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre dağılımları

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen ve küresel düzeyde sürdürülebilir bir geleceğe ulaşmayı hedefleyen 17 ana hedeften oluşan bir çerçevedir. Türkiye'deki yükseköğretim çalışmalarının hedeflerle ilişkisini değerlendirdiğimizde, nitelikli eğitim hedefinin, yükseköğretimde en yüksek çalışma sayısına ve orana sahip olan alan olduğu görülmektedir. Türkiye'de yapılan çalışmaların 852'si nitelikli eğitim hedefiyle ilişkilidir ve toplam çalışma sayısı içindeki oranı %59'dur. Nitelikli eğitim hedefi, yükseköğretimde eğitim kalitesinin artırılması, erişilebilirlik ve eşitlik konularının önemli bir odak noktası olduğunu göstermektedir.

Sağlıklı ve kaliteli yaşam hedefi, Türkiye'deki yükseköğretim çalışmalarının ikinci en yüksek sayı ve orana sahip olduğu alandır. Hedefle ilişkili 349 çalışma bulunmaktadır ve toplam çalışma sayısı içindeki oranı %24'tür. Çalışmalar, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, sağlık eşitsizliklerinin azaltılması, sağlıklı yaşam tarzının teşvik edilmesi gibi konuları ele almaktadır.

Eşitsizliklerin azaltılması hedefi, Türkiye'deki yükseköğretim çalışmalarının üçüncü en yüksek sayı ve orana sahip olduğu alandır. Hedefle ilişkili 94 çalışma bulunmaktadır ve toplam çalışma sayısı içindeki oranı %6'dır. Eşitsizliklerin azaltılması ile ilgili çalışmalar, gelir eşitsizlikleri, cinsiyet eşitsizlikleri, engellilik gibi konulardaki eşitsizliklerin azaltılması için stratejilerin geliştirilmesi üzerine odaklanmaktadır.

Cinsiyet eşitliği hedefi, Türkiye'deki yükseköğretim çalışmalarının dördüncü en yüksek sayı ve orana sahip olduğu alandır. Hedefle ilişkili 82 çalışma bulunmaktadır ve toplam çalışma sayısı içindeki oranı %6'dır. Cinsiyet eşitliği üzerine çalışmalar, kadın-erkek eşitliği, cinsiyet rolleri, kadınların liderlik rollerindeki temsiliyet gibi konuları ele almaktadır.

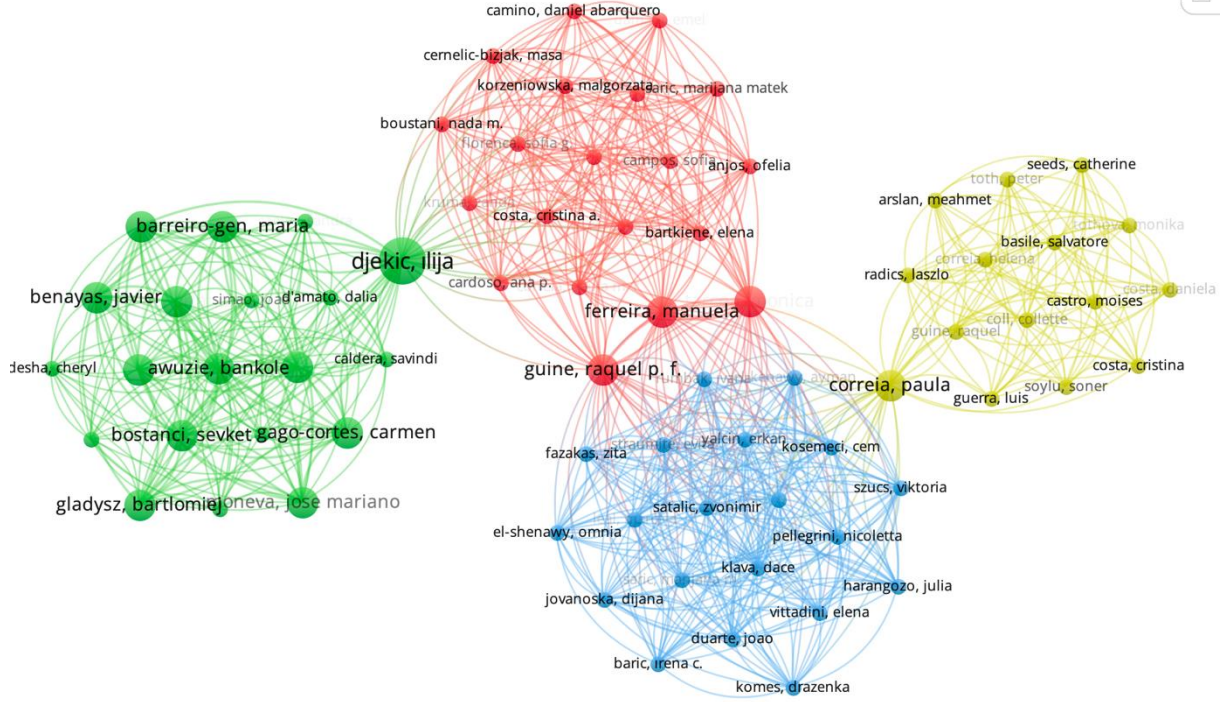
Sanayi, yenilikçilik ve altyapı hedefi, Türkiye'deki yükseköğretim çalışmalarının beşinci en yüksek sayı ve orana sahip olduğu alandır. Hedefle ilişkili 66 çalışma bulunmaktadır ve toplam çalışma sayısı içindeki oranı %5'tir. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı hedefi ile ilgili çalışmalar genellikle sürdürülebilir kalkınma için sanayi sektörünün dönüşümü, yenilikçilik politikaları, altyapı iyileştirmeleri gibi konuları ele almaktadır.

Tablo 3. Çalışmalarda öne çıkan yazarlara yönelik bilgiler

Yazar	Çalışma Sayısı	Yazar	Yerel Atf	Yazar	h_index
KARADAĞ E	17	KONUR O	109	ERKUTLU H	7
KONDAKÇI Y	17	KONDAKÇI Y	30	BOZKURT A	6
BOZKURT A	13	GÜMÜS S	29	CHAFRA J	6
SEGGIE FN	13	GÜR BS	29	KONDAKÇI Y	6
AYDIN CH	10	KARADAĞ E	23	KONUR O	6
ERKUTLU H	9	ÖZOĞLU M	22	AKBULUT Y	5
ALTINAY F	8	SORUÇ A	20	BARAN E	5
BARAN E	8	YÜKSEL D	16	GÖKSU I	5
ÇELİK S	8	EKİNCİ CE	15	GÜLBAHAR Y	5
CHAFRA J	8	ALTAY M	14	KARADAĞ E	5

Tablo 3 içerisinde 3 farklı analizi barındırmaktadır. İlk sütunda yükseköğretim alanında en fazla çalışmaya sahip olan yazarlara yönelik bilgiler yer almaktadır. İkinci sütun yazarların yerel atıf oranlarını içermektedir. Üçüncü sütunda ise h-index oranına göre yazarların sıralaması yer almaktadır. H-Index, bir araştırmacının veya akademisyenin bilimsel etkisini ve üretkenliğini ölçmek için kullanılan bir bibliyometrik göstergedir. Hirsch-Index olarak da adlandırılan bu metrik, araştırmacının yayınlarına atıf yapan diğer bilimsel çalışmaların sayısını ve etkisini dikkate alarak hesaplanmaktadır ve bilimsel alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Tablolarda yer alan yazarlar, ilgili analizde en önde gelen 10 yazara göre sıralanmış olup isimler benzerlik ve farklılık gösterebilmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde en fazla çalışmaya sahip olan yazarların 17 çalışma ile E. Karadağ ve Y. Kondakçı olduğu görülmektedir. Yerel atıf oranlarına göre yapılan sıralamada Y. Kondakçı öncülüğünü korurken çalışma sayısı sıralamasında yer almayan O. Konur'un yaptığı çalışmalar ile yerel olarak en fazla atfı aldığı görülmektedir. Bilimsel etki oranı sıralamasına bakıldığında ise bizi yeni isimler karşılamaktadır. H. Erkutlu 7 h-index oranı ile birinci sırayı alırken, A. Bozkurt, J. Chafra, Y. Kondakçı ve O. Konur'un. 6 h-index oranı ile onu takip ettikleri görülmektedir.

Şekil 5. Yazar ortak atıf ağı analizi

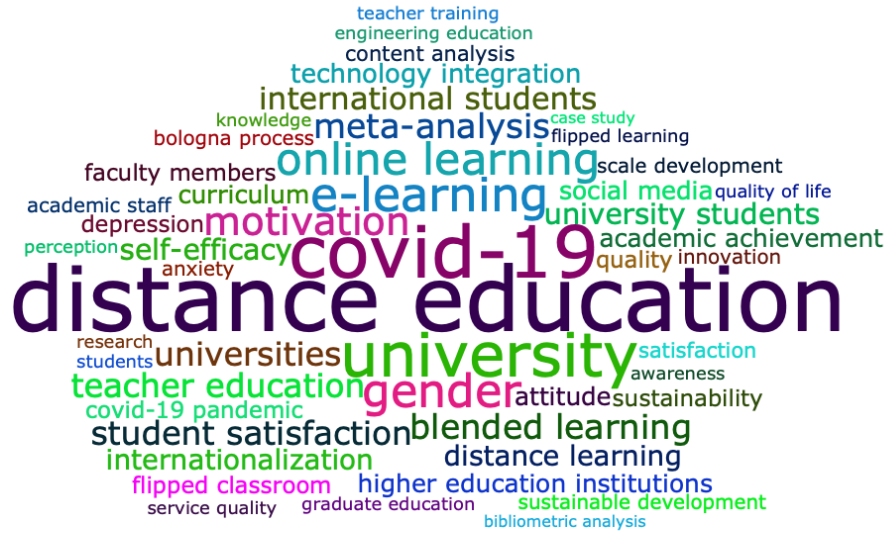
Ortak atıf analizi, bilimsel yayınlar bağlamında kullanılan bir içerik analizi yöntemidir ve atıf yapan yazarların paylaştıkları ortak alıntılarını belirleyerek öne çıkan makaleleri, yazarları ve dergileri tespit etmeye yardımcı olmaktadır. İki veya daha fazla makalenin referans listesinde yer alan ortak atıflar, bir bilgi alanındaki bileşenler hakkında içgörü sağlamaktadır (Mustafee vd., 2014, 2145).

Şekil 5'te çalışmada bibliyometrik analizi yapılan yayınlardan elde edilen yazar ortak atıf ağı görülebilmektedir. Analiz sonucu elde edilen görsel ağ, yükseköğretimdeki önemli çalışmaları ve araştırmacıları belirlemek açısından etkili bir bilgi sunmaktadır. Gelecekteki çalışmalar için ortak atıf ağı analizinden yararlanarak yükseköğretimdeki araştırma trendlerine yönelik içgörüler elde edilebilmektedir. Ayrıca, akademik topluluğun yapılandırılmasını anlamak, farklı araştırmacılar ve kurumlar arasındaki iş birliği ağlarını keşfetmek için de kullanılabilir. Yapılan analiz, yükseköğretim alanında ilerlemenin yönünü belirlemeye, araştırma alanlarında eksiklikleri saptamaya ve gelecekteki araştırma fırsatlarını belirlemeye yardımcı olurken aynı zamanda dergi değerlendirmeleri için de bir temel sağlayabilmektedir.

Tablo 4 En yüksek çalışma sayısına sahip üniversiteler

Üniversite	Çalışma Sayısı
Hacettepe Üniversitesi	148
Anadolu Üniversitesi	123
Ankara Üniversitesi	85
İstanbul Üniversitesi	80
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	80
Akdeniz Üniversitesi	75
Gazi Üniversitesi	75
Marmara Üniversitesi	66
Yakın Doğu Üniversitesi	53
Ege Üniversitesi	49

Tablo 4 yükseköğretim alanındaki çalışmaların üniversitelere göre dağılımlarını göstermektedir. Üniversitelerin yayın sayıları, bilimsel araştırmalara katkı sağlamak, bilgi üretimi ve yayılmasını desteklemek, prestij ve tanınırlık kazanmak, finansal destek elde etmek, iş birlikleri ve ortaklıklar kurmak, akademik kadro ve öğrenci çekiciliğini artırmak gibi önemli katkılar sağlamaktadır. Yüksek yayın sayısı, üniversitenin bilimsel etkinliklerini, araştırma kalitesini ve etkisini göstermektedir. Ayrıca, yayınlar üniversitelerin ulusal ve uluslararası düzeydeki tanınırlığını artırmakta ve farklı disiplinler arasında bilgi alışverişini teşvik etmektedir. Finansal destek ve kaynak elde etme, iş birlikleri kurma, akademik kadro ve öğrenci çekme gibi alanlarda da yayın sayısı önemli bir gösterge olarak kullanılmaktadır. Yükseköğretim konusunda en önde gelen üniversitenin Hacettepe Üniversitesi olduğu ve onu Anadolu Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinin izlediği görülmektedir.

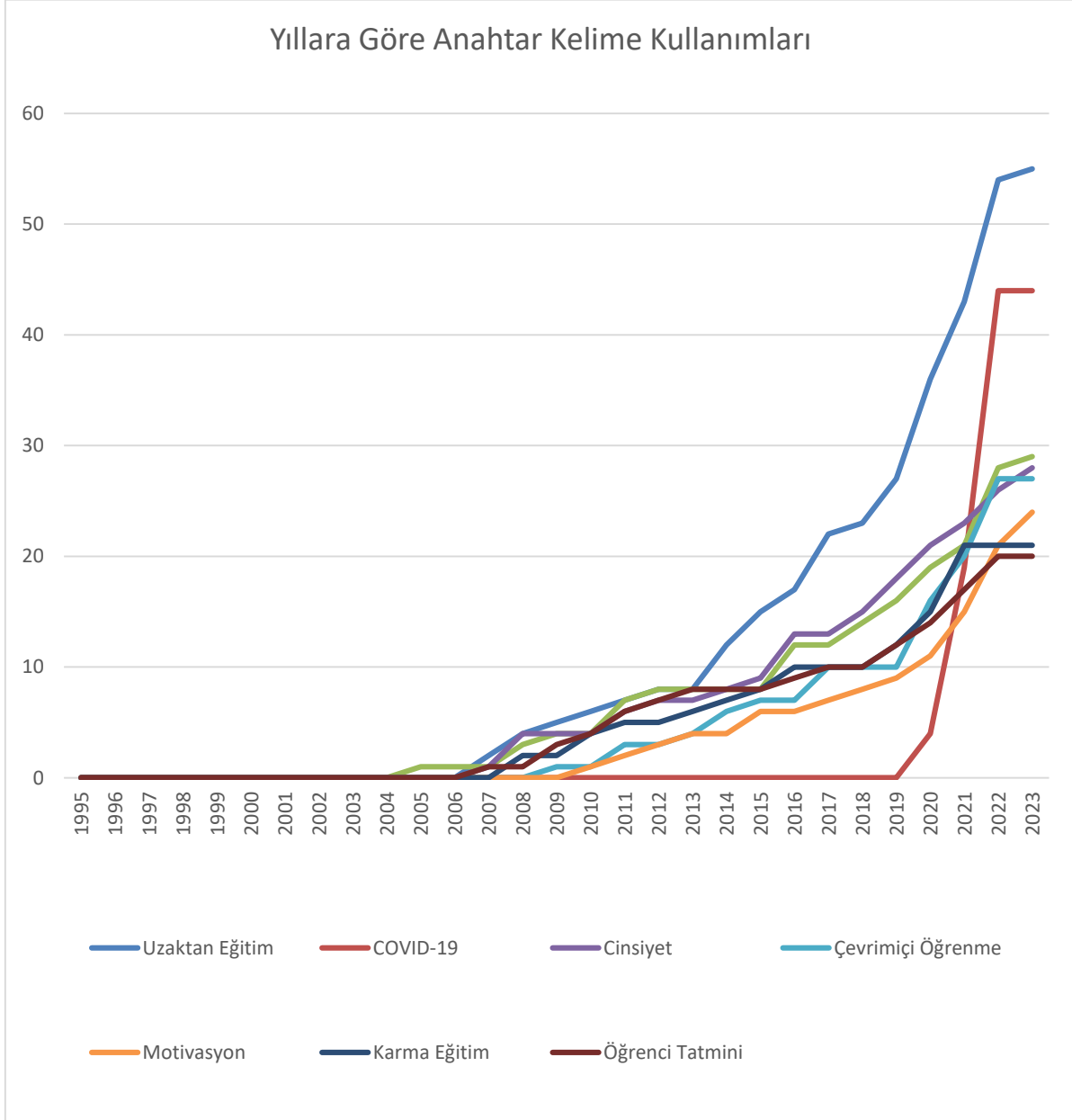
Şekil 6. Çalışmalarda en sık kullanılan anahtar kelimeleri içeren kelime bulutu infografiği

Anahtar kelimelerden oluşturulan kelime bulutları, bir metinde veya çalışmada en sık kullanılan kelimelerin görsel olarak temsil edildiği bir grafikdir. Grafik, metnin veya çalışmanın odak noktalarını, temalarını ve önemli kavramlarını göstermeye yardımcı olmaktadır. Kelime bulutları, kelimenin kullanım sıklığına göre boyutlandırılmaktadır. Yani, daha sık kullanılan kelimeler daha büyük bir şekilde gösterilirken, daha az sık kullanılan kelimeler daha küçük bir şekilde temsil edilmektedir. Kelime bulutları, bir metnin veya çalışmanın hangi kavramlara, temalara veya konulara daha fazla vurgu yaptığını hızlı ve görsel bir şekilde anlamamızı sağlamaktadır.

Kelime bulutları ayrıca bir metnin veya çalışmanın ana fikirlerini veya odak noktalarını belirlemek için de kullanılabilir. Büyük ve belirgin olarak gösterilen kelimeler, metnin veya çalışmanın anahtar konularını veya kavramlarını temsil ederken, daha küçük kelimeler daha az vurgulanmış veya ikincil konuları temsil edebilmektedir. Kelime bulutları bize bir metnin veya çalışmanın hangi konulara odaklandığını, hangi kavramların ön plana çıktığını, hangi temaların öne çıktığını ve hangi kelimelerin daha sık kullanıldığını göstererek genel bir bakış sunmaktadır.

Şekil 6 yükseköğretim ile ilgili yapılan çalışmalarda en sık kullanılan anahtar kelimelere yönelik bilgileri içermektedir. Kelime bulutu özellikleri dikkate alındığında özellikle “Covid-19” ve “Uzaktan Eğitim” kavramlarının oldukça yoğun şekilde çalışmalarda geçtikleri görülmektedir. Buradan hareketle Covid-19 salgınının yükseköğretim alanında yapılan çalışmaların odak noktalarını etkilediğini ve son

yıllarda salgın ve salgın dolayısı ile üniversitelerin uzaktan eğitime geçmeleri ile ilgili durumlara yönelik çalışmaların arttığını söylemek mümkündür. Covid-19 salgını dünya genelinde büyük etkiler yaratmış ve yükseköğretim alanında da önemli değişikliklere sebep olmuştur. Salgın nedeniyle üniversiteler ve diğer yükseköğretim kurumları, kampüslerini kapatmak zorunda kalmış ve uzaktan eğitime geçiş yapmışlardır. Yapılan değişiklikler, araştırmacıların salgının etkilerini ve uzaktan eğitim uygulanmasını incelemesine ve değerlendirmesine yol açmıştır. Yaşanan gelişmeler yükseköğretim alanında ilgili kavramlara yönelik çalışmaların artmasına sebep olmuştur.

Şekil 7. Çalışmalarda kullanılan anahtar kelimelerin yıllara göre değişimi

Şekil 7’de yükseköğretim konulu çalışmalarda kullanılan anahtar kelimelerin yıllara göre kullanımları aktarılmaktadır. Şekil 6’nın incelenmesi sonrasında yapılan değerlendirmeyi teyit etmektedir. Son yıllarda pandeminin etkileri ile yeni öğretim metotları ve bunların öğrenci tatminine yönelik sonuçlarının incelenmesini kapsayan araştırmaların arttığı görülmektedir.

Tablo 5. Yüksek ve düşük yoğunlukta kullanılan anahtar kelimeler

Anahtar Kelime	Kullanım Sıklığı	Anahtar Kelime	Kullanım Sıklığı
Algılama	93	Uluslararası Öğrenciler	5
Etki	87	Uluslararasılaşma	3
Model	79	Uluslararası Öğrencilerin Etkilenmesi	1
Performance	70	Uluslararası Endeks	1
Tutum	52	Uluslararası perspektif	1
Öğretmen	48	Uluslararası Lisansüstü Öğrenciler	1
Tatmin	47	Uluslararası Turizm	1
Yönetim	44		
Bilgi	41		
Kalite	38		

Tablo 5’te 1986-2022 yılları arasında yayınlanmış olan 1897 çalışmada en sık kullanılan anahtar kelimeler gösterilmektedir. Çalışmalarda en sık kullanılan kavramların “Algılama”, “Etki”, “Model”, “Performans” ve “Tutum” olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda, uluslararası öğrenciler ile ilgili anahtar kelimelerin kullanım sıklığının düşük olduğu görülmektedir. "Uluslararası Öğrenciler" anahtar kelimesi sadece 5 kez, "Uluslararasılaşma" anahtar kelimesi 3 kez, diğer ilgili anahtar kelimeler ise yalnızca 1 kez kullanılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, yükseköğretim alanında yapılan araştırmaların analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Elde edilen verilere göre, yükseköğretim çalışmalarının sürekli bir büyüme trendi gösterdiği ve yıllık %10,7’lik bir büyüme oranına sahip olduğu görülmüştür. Çalışmaların büyük çoğunluğu farklı kaynaklardan ve yayınlardan derlenmiştir. Bulgular, yükseköğretim alanındaki çalışmaların geniş bir veri tabanına dayandığını göstermektedir.

Anahtar kelime analizine göre, en sık kullanılan kavramlar "algılama", "etki", "model", "performans" ve "tutum" olarak belirlenmiştir. Bunlar yükseköğretim çalışmalarının odak noktalarını ve ilgi alanlarını yansıtmaktadır. Ancak, uluslararası öğrencilerle ilgili anahtar kelimelerin kullanım sıklığının düşük olduğu gözlenmiştir. Uluslararası öğrenciler konusunun yükseköğretim çalışmalarında yeterince vurgulanmadığı veya yükseköğretim alanında yapılan araştırmaların az olduğu söylemek mümkündür.

Çalışmanın ana hedefi yükseköğretimin uluslararasılaşması bağlamında özellikle yükseköğretim literatürünün bilimsel bir haritasının ortaya konulması ve uluslararasılaşma açısından değerlendirilmesidir. Türkiye yükseköğretim literatürünün yürütülen analiz neticesinde Knight’ın (1994) öne sürdüğü “Faaliyet Yaklaşımı” açısından uluslararasılaşma amacına uygun olduğu görülmektedir. Faaliyet yaklaşımının odak noktası uluslararası akademik çalışmalar ve iş birlikleridir.

Analizin genel bulgularında görülen tek yazarlı ve çok yazarlı çalışma sayılarına göre yapılan değerlendirme oldukça dikkat çekicidir. Türkiye’de yükseköğretim alanında yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun çok yazarlı olduğu tespit edilmiştir. Bu da akademik iş birliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde atıf sayıları, etki oranları ve yazar

iş birliği ağı üzerine yürütülen analizlerden elde edilen bulgular da bu olguyu destekler niteliktedir. Yayınların kaynaklarına yönelik analizler de uluslararasılaşma açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Yerli dergi kaynaklarının yanı sıra yabancı kaynaklarda yayınlanan çalışmaların mevcudiyeti uluslararası iş birliklerine yönelik olumlu çıkarımlar yapmamızı sağlamaktadır. Fakat her ne kadar uluslararasılaşmanın faaliyet yaklaşımı açısından literatür uygun görünse de akademik anlamda uluslararasılaşma konusunda spesifik olarak çok az çalışma yürütüldüğü tespit edilmiştir. Tespit edilen durum, plansız bir şekilde uluslararasılaşmaya uygunluğun mevcudiyetini çağrıştırmaktadır. Yükseköğretimin uluslararasılaştırılması hususunda bilimsel çalışmaların artırılması ve planlı bir şekilde uluslararasılaşma hedeflerine uygun adımlar atılarak ilerlenmesi sürecin verimliliği, çıktılarının takip edilebilmesi ve değerlendirilebilmesi açısından oldukça önemlidir.

Gelecekteki çalışmalar, yükseköğretim kurumlarının uluslararası iş birliklerinin ve öğrenci/öğretim elemanı değişimlerinin etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde incelemeyi hedefleyebilir. Üniversiteler arası iş birlikleri, uluslararasılaşmanın vazgeçilmez bir unsuru olup, bu iş birliklerinin sonuçlarının detaylı bir şekilde değerlendirilmesi önemlidir. Ayrıca, üniversitelerin uluslararasılaşma stratejileri ve bu stratejilerin nasıl uygulandığına daha fazla odaklanılabilir. Hangi stratejilerin başarılı olduğu ve bazılarının neden daha etkili olduğunu anlamak, yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilir.

Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın eğitim kalitesi üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlayan çalışmalara da odaklanılabilir. Uluslararasılaşmanın eğitim kalitesini nasıl etkilediğini anlamak, yükseköğretimde uluslararasılaşmanın getirdiği avantajlar ve potansiyel zorluklar konusunda daha fazla içgörü sunabilir. Ayrıca, gelecekteki çalışmalarda farklı veri kaynakları kullanılarak araştırma bulguları genişletebilir. Bu çalışma Web of Science veri tabanına dayanmaktadır, ancak daha çeşitli veri kaynaklarını içeren çalışmaların yapılması daha kapsamlı bir analiz imkanı sunacaktır. Son olarak, Türkiye'nin yükseköğretimdeki uluslararasılaşmasını diğer ülkelerle karşılaştırmalı çalışmalarla incelemek faydalı olabilir. Bu tür karşılaştırmalar, Türkiye'nin uluslararasılaşma performansını daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir ve uluslararasılaşma stratejilerini daha etkili bir şekilde şekillendirmemize katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, yükseköğretimde uluslararasılaşma, hem akademik hem de ulusal düzeyde önemli bir konudur. Bu çalışmanın elde ettiği bulgular, yükseköğretim alanında uluslararasılaşma ile ilgili daha fazla araştırmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu araştırmalar, yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma hedeflerini daha etkili bir şekilde gerçekleştirmelerine yardımcı olabilir ve Türkiye'nin yükseköğretim sisteminin uluslararası arenada daha da tanınmasına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Altbach, P. G. (1989). The new internationalism: Foreign students and scholars. *Studies in Higher Education*, 14(2), 125-136.
- Altbach, P., ve De Wit, H. (1995). International higher education: America abdicates leadership. *International Higher Education*, (1).
- Aria, M., ve Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of informetrics*, 11(4), 959-975.
- Bashir, S. ve Mirza, M. S. (2019). Strategies and Challenges for Internationalisation of Higher Education through ODL: Meta Synthesis. *Strategies*, 4, 1-32.
- Bernardo, A. B. (2003). International higher education: models, conditions, and issues. *Education and globalization*, 213-72.
- Buchbinder, H. (1993). The market oriented university and the changing role of knowledge. *Higher education*, 26(3), 331-347.
- Büyük, K. (2016). Yükseköğretim Sisteminin Uluslararasılaşmasının Sürdürülebilirliği Açısından Tanıtım ve Markalaşma Çalışmaları:“Study in Turkey” Örneği. 160.
- Byram, M. (2018). Internationalisation in higher education—an internationalist perspective. *On the horizon*, 26(2), 148-156.
- Chadegani, A. A., Salehi, H., Yunus, M. M., Farhadi, H., Fooladi, M., Farhadi, M., ve Ebrahim, N. A. (2013). A comparison between two main academic literature collections: Web of Science and Scopus databases. arXiv preprint arXiv:1305.0377.
- Conceição, M, C. (2020). Language policies and internationalization of higher education. *European Journal of Higher Education*, 10 (3), pp. 231–240.
- De Wit, H. (2019). Internationalization in higher education, a critical review. *SFU Educational Review*, 12(3), 9-17.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296.
- Ennew C. T. ve Yang F. (2009). Foreign Universities in China: a Case Study. *European Journal of Education*. 44(1), 21-36.
- Ghani, N. A., Teo, P. C., Ho, T. C., Choo, L. S., Kelana, B. W. Y., Adam, S., ve Ramliy, M. K. (2022). Bibliometric analysis of global research trends on higher education internationalization using Scopus database: Towards sustainability of higher education institutions. *Sustainability*, 14(14), 8810.
- Gündoğdu, K., Çelik, B., Yanar, B. H., Yolcu, O., ve Ceylan, V. K. (2016). Türkiyede yükseköğretimde program geliştirme bağlamında uluslararasılaşma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı*. 33
- Hallsén, S., & Nordin, A. (2020). Variations on modernisation: Technological development and internationalisation in local Swedish school policy from 1950 to 2000. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64(2), 151-166.
- Hatakenaka, S. (2004). *Internationalism in higher education: A review*. London: Higher Education Policy Institute.

- Hover, M. (2016). Dünyada Yükseköğretime Yabancı Bilim Adamlarının Katkıları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 14-19.
- Knight, J. (1994). Internationalization: Elements and Checkpoints. CBIE Research No. 7. Canadian Bureau for International Education.
- Knight, J. ve De Wit, H. (2018). Internationalization of higher education: Past and future. *International Higher Education*, (95), 2-4.
- Koskey, J. C. (2013). Turning challenges into opportunities: Prospects for African universities. *Journal of Education and Human Development*, 2(1), 11-16.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Annals of internal medicine*, 151(4), 264-269.
- Mustafee, N., Katsaliaki, K., ve Fishwick, P. (2014). Exploring the modelling and simulation knowledge base through journal co-citation analysis. *Scientometrics*, 98, 2145-2159.
- Olçay, G. A., ve Nasır, V. A. (2016). Yükseköğretimde uluslararasılaşma: En çok öğrenci alan ülkeler ve Türkiye perspektifinden 1999-2013 yıllarına bakış. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 288-296.
- Olcott Jr, D. (2009). Global connections to global partnerships: Navigating the changing landscape of internationalism and cross-border higher education. *The Journal of Continuing Higher Education*, 57(1), 1-9.
- Onofre, R., López, F., Aromataris, E. ve Lockwood, C. (2021). How to properly use the PRISMA Statement. *Systematic Reviews*, 10(1), 1-3.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2019). OECD future of education and skills 2030: OECD learning compass 2030.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. ve Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *International journal of surgery*, 88, 105906.
- Qiang, Z. (2003). Internationalization of higher education: Towards a conceptual framework. *Policy Futures in Education*, 1(2), 248-270. Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/pfie.2003.1.2.5>.
- Selvitopu, A., ve Aydın, A. (2018). Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma stratejileri: Süreç yaklaşımı çerçevesinde nitel bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(4), 803-823.
- Sharipov, F. (2020). Internationalization of higher education: definition and description. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 127-138.
- Sika, J. O. ve Othoo, H. A. (2022). Prospects, challenges and strategies of internationalization of University Education in Kenya. *Journal of Education and Human Development* 2(1); June 2013 pp. 09-17
- Şahin, B. ve Eriçok, B. (2023). Türkiye'de yükseköğretimin uluslararasılaşmasında ulusal stratejiler ve kurumsal yönetim. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(3), 1915-1937.
- Şahin, H. (2022). Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sosyal ve ekonomik durumları. *ISOEVA-2022 6. International Symposium of Education and Values*. 553-562.

- Şeref, İ., ve Karagöz, B. (2019). Türkçe eğitimi akademik alanına ilişkin bir değerlendirme: Web of Science veri tabanına dayalı bibliyometrik inceleme. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 213-231.
- Şeremet, M. (2015). Türkiye ve İngiltere yükseköğretimindeki uluslararasılaşma politikalarına karşılaştırmalı bir yaklaşım. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 27-31.
- Tong, L. (2021). Higher education internationalization and diplomacy: Successes mixed with challenges. A case study of Hungary's Stipendium Hungaricum scholarship program. *Hungarian Educational Research Journal*, 10(4), 382-400.
- Uymaz, B. (2023). Avrupa birliği bağlamında yükseköğretimde kalite, Trakya Üniversitesi Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi, Cilt 3 Sayı 2 (119-124)
- Ying, H. (2021). How to Promote HHU Internationalization of Post-pandemic Era under the Context of “One Belt and Road” Initiative. *Learning & Education*, 10(4), 130-131.
- Yöntem, E., ve Mazman, İ. Uluslararası bakış ile yükseköğretimde kalite güvencesinin gelişimi. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(1), 37-49.
- Žilinskienė, D., ve Rakšnyš, A. V. (2023). Internationalization in Higher Education Institutions: Concept Development and Challenges. *Contemporary Research on Organization Management and Administration*, 46-53.
- Zolfaghari, A., Sabran, M. S. ve Zolfaghari, A. (2009). Internationalization of higher education: challenges, strategies, policies and programs. *Online Submission*, 6(5), 1-9.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmada aktarılan kavramsal bilgiler ve analizler yalnızca Türkçe ve İngilizce yayınlardan elde edilen bilgileri içermektedir. Konu ile ilgili farklı dillerde yapılmış çalışmalardan faydalanılamamıştır. Tek bir veri tabanından yararlanılması ve analizin tek bir bölgedeki yayınlara göre yapılması çalışmanın bir başka sınırlılığını oluşturmaktadır. Gelecek çalışmalarda birden çok veri tabanı ve daha fazla bölge kullanılarak ilgili analizler gerçekleştirilebilir.

Destek ve Teşekkür

Çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), BİDEB 2244 Proje No: 11739C ve Turkish Universities Admissions Service (TUAS) iş birliği ile desteklenmiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Çalışmanın bütün yazarları ortak katkı sunmuşlardır.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.

Yayın Etiği Beyanı

Araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Çalışma sistematik alan yazın taraması, doküman inceleme çalışması olduğu için Etik Kurul İzni alınmasını gerektiren çalışmalar grubunda yer almamaktadır. Bu nedenle Etik Kurul İzni beyan edilmemiştir.